

SARA MÖLLER

Sara Möller är född 1982 i Småland och verksam i Göteborg. Hon tog sin masterexamen i keramik på Högskolan för Design och Konsthantverk i Göteborg år 2009. 2013 tilldelades hon Beckers prestigefyllda konstnärstipendium och som resulterade i en stor utställning på Färgfabriken i Stockholm samma år. Hon tilldelades Konstnärsnämndens 2-åriga arbetsstipendium 2014. Sara har varit delaktig i olika Artist in residence program runt om i Europa, nu senast i Guldagergaard International Ceramic Research Center i Skælskør Danmark. Under 2017 uppförs Sara Möllers offentliga konstverk Pissed Elin i Växjö.

//Arbetstitel: Att tänka i lera//

Då och då städar jag i mina hyllor och ramlar ofelbart över ett skissförslag från Sara som jag sparar. Jag gläds åt skisserna varje gång. På något sätt uttrycker förslaget såväl personen som konstnärskapet. Idén gick ut på att ympa in keramiska objekt i befintliga träd i Växjös offentliga rum. Trädgårdsmästarna i stan fick spatt och vi genomförde aldrig det, men jag tycker fortfarande att förslaget är bra och eget. Själva ympandet är också så utmärkande för Saras konstnärskap – mötet och korsbefruktningen mellan olika material och texturer. Dessutom gillade jag också tonen i presentationen, artigt, kompromisslöst och med en oblyg inställning: det här kan jag och vill göra.

Jag har alltid dragits till konstnärer som vågar välja material som är kulturellt och historiskt belastade med negativa konnotationer. Textil och keramik är sådana exempel, inte sällan associerade som kvinnliga och mindre värda i jämförelse med det mer manliga måleriet eller skulpturen. I takt med konsthantverkets pånyttfödelse ser vi material som lera göra inträde i samtidskonstens rum. Det har pågått under några år nu och jag hoppas att de får lov att stanna där. Det finns något magisk i leran. Den existentiella dimensionen genom kopplingen till jorden och allt liv men också till civilisationens födelse. Jag älskar också leran för dess svårighet att kunna kontrollera den. Den är till synes lydig och formbar ena stunden och kan sedan vara en jävel och göra som den vill. När livet, formen och glasyren tar en annan väg och man som konstnär måste förhålla sig till att det aldrig riktigt blir som man har tänkt sig. Jag kan tycka att det är då det blir stort: när en kontrollerad slump skapar den där magin som inte går att förstå eller förutse. När man söker rationella förklaringar till det irrationella.

Det blir alltid fånigt när man ska beskriva känslor ett konstverk eller konstnärskap framkallar. Men jag upptäcker ofta hur omskakad jag kan bli inför en del av Saras objekt. Hur jag tar emot varat, det vill säga mitt egna här och nu och allt då - in i ett rum som jag inte alltid tycker är särskilt behagligt. Hon punkterar konventionella tankesätt och mönster. Hon löser upp minnen och känslor som finns i en del av kroppen och stugar om. Det är som om nervimpulserna upp till hippocampus irrar runt och liksom inte hittar hem. Ett sånt exempel var mötet med verket I got carried away som visades just här på Vandalorum 2014 i samband med Smålandsutställningen NU.

Verket är som jag minns det ett bastant keramiskt objekt och med en glasyr som påminner om ärgad brons. Formen och kroppen är en märklig korsning av något djurliknande men är lika mycket en del av en mänsklig kropp. Mitt på ryggen, mellan två stora pucklar, höjer sig en grov fetischistisk fallospåle med köttig glasyr. För mig väckte formen i kombinationen med materialet starka associationer om tid, makt och ett undersökande av identitet, kön och kropp. Den stod där, tog plats och var stark i sig själv. Väckte både empati och avsmak.

Så är det ofta med Sara Möllers verk. Det uppstår ilningar av klarhet och en aha känsla över världen och mänskligheten. Men känslorna är ombytliga och klär om sig. För lika snabbt försvinner denna transparens och bytts ut mot något dunkelt ogenomträngligt. Det är inte ett uttryck för en begynnande demens hos betraktaren. Snarare är det effekten av ett konstnärskap som leder oss in på en vindlande och osäker stig genom ett jobbigt känsleregister som vi alla kan erfara om vi bara släpper taget. Vi kan på olika sätt känna igen oss kroppsligt och psykiskt i Saras värld.

Låt mig också säga att jag inte är någon anhängare av animism eller en tro på en besjälad natur, men i mötet med hennes konstnärskap är det som om vi får ta del av en skuggvärld som visar hur saker och ting egentligen är. Hennes konst vänder upp och ner på mig. Jo, det är alltid med lite vånda som jag möter hennes objekt. Vad ska jag nu uppleva och utsättas för? Det är ibland skrämmande och snörper om hjärtat, men oj vad det känns. Sara lyckas med leran uttrycka intuitiva känslor som desperation, sensualitet och alltid med en stänk humor och trots allt något hoppfullt. Livet är ömtåligt, ofta fult och brutalt men även vackert. Det går att reparera ihop livets beståndsdelar, lägga om det som har blivit trasigt och plåstra på här och där, så hankar man sig vidare.

Kanske befinner vi oss i mötet med Saras värld alltid på gränsen, balanseras på en slak lina mellan den inre och den yttre världen? I gränsen mellan det figurativa och det abstrakta uttrycker Saras figurer det slitsamma mötet mellan naturkrafter och ett psykiskt landskap. Jag har en egen liten skevt knådad figurin av Sara därhemma som heter Småland. Den är fantastisk fin, men även den gör ont emellanåt. Vet inte om det är för att den påminner mig om att jag har hamnat på en omöjlig plats som jag inte alltid drar jämnt med eller om det rentav är tvärtom. Att den får mig att uttrycka en känsla av tacksamhet för att jag faktiskt får befinna mig här och nu i det vi kallar Småland. Återigen vandrar man in och ut känslomässigt och vet inte riktigt vart man ska ta vägen. Tänk att verket uttrycker så mycket trots att den inte är större än en handflata... Ibland behöver jag ställa ner den i källaren för att få en paus.

I totalverket Habitus handlar det om att på Saras vis fortsätta undersökandet av relationen mellan kön, makt och identitet, men nu är det i ett mycket större format.

Egentligen efterliknar Sara i leran naturens sätt att skapa. Hon avbildar inte naturen. Hon arbetar som naturen. Hon skapar en analogi med naturen som skapande kraft. Hon viker inte undan råheten och det grymma i materialet. Det är inte förföriskt när sammanbrottet hela tiden hotar. Leran är verklighet, en förståelse vi får genom våra sinnen, snarare än vår logik, därför blir leran en allvarlig lek med materialiteten och livet. Leran är på riktigt. Livet likaså. I Saras värld finns allt det som kan göra konst så oerhört starkt.

Nicolas Hansson 20170105
Kultur- & konstchef Växjö